

نگاهی به جایگاه مهم بند ششم سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی

کارآفرینی مسیر سازتوانمندسازی است

بخش قابل توجهی از سیاست‌های موفق و مؤثر در حوزه فعالیت‌های بازار کسب و کار و مرتبط با اشتغال‌زایی در دهه‌های گذشته در جهان؛ بخصوص در کشورهای توسعه یافته بر پایه تفکرات و ایده‌های اثر بخش در حوزه کار آفرینی با بهره‌مندی از روش‌های نوین کار آفرینی بنا شده که در همین ارتباط و با تأکید بر موارد مندرج در بند ششم سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی (ابلاغی مقام معظم رهبری) در حوزه توانمندسازی و کار آفرینی، در این شماره از آتیه‌نوا نگاهی به شرایط و شاخص‌های لازم در حوزه کار آفرینی و توسعه آن در کشور بر مبنای ظرفیت‌های داخلی داشته‌ایم.

گزارش

کارشناسان معتقدند ارتباط مستقیم و بی‌واسطه‌ای بین ایجاد فرصت‌های شغلی و توانمندسازی بخشی از جامعه در قالب اشتغال در شغل‌های ایجاد شده در بخش‌های مختلف وجود دارد. در واقع در این شرایط سیاست‌های کلان در حوزه اشتغال‌زایی و توسعه بازار کار است که می‌تواند زمینه‌بستری برای مشارکت دولت و کارآفرینان در توانمندسازی بخشی از جامعه باشد. اشتغال‌زایی همواره به عنوان یکی از سیاست‌های کلان اثرگذار در حوزه‌های اقتصادی و رفاهی کشور در دولت‌های گذشته مورد توجه بوده است. البته در دولت سیزدهم نیز در قالب سیاست‌های گسترده اشتغال‌زایی در چارچوب طرح «بست بوم ملی اشتغال» با هدفگذاری ایجاد ۴ میلیون شغل در طول دوران تصدی دولت نیز بحث مهم ایجاد فرصت‌های شغلی در حال اجراست و همزمانی این اقدامات با ابلاغ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی توسط مقام معظم رهبری و تأکید بر موضوعات کارآفرینی، توانمندسازی و رفع تبعیض‌های ناورا در بهره‌مندی از منابع عمومی در قالب بند ششم این سیاست‌های کلی را می‌توان به عنوان راهکاری اثرگذار در حوزه‌های مرتبط با کار آفرینی به شمار آورد.

نقش کار آفرینی در ایجاد اقشار توانمند

کار آفرینی در قالب فعالیتی گسترده، همکاری و تعامل دولت، نهادها و سازمان‌های مختلف را به عنوان راهبران و سیاست‌گذاران حوزه کسب و کار و اشتغال و همچنین سرمایه‌گذاران را در قالب افرادی که سرمایه اولیه ایجاد فرصت‌های شغلی و کسب و کارهای تولیدی و اقتصادی را فراهم کرده در شکل‌گیری کسب و کارها بسیار اثرگذار است. البته متفکران و اندیشمندان حوزه‌های مرتبط با بازار کار و فعالیت‌های تولیدی، خدماتی و اقتصادی در پیش قالب کار آفرینان باید در بستر مناسب و در فرایندی از پیش تعیین شده در راستای توسعه اشتغال و رونق تولید از پیش تعیین شده؛ از این مسیر گام در راه توانمندسازی اقشار مختلف جامعه بردارند.

کار آفرینی در سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی

بر اساس متن صریح سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی، ابلاغی مقام معظم رهبری؛ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی به منظور جامعیت دادن و انسجام بخشی به تلاش‌های نظام و ایجاد جهش در این زمینه ابلاغ شده و با توجه به اهمیت و جامعیت آن به عنوان یک سند بالادستی، تحقق آن مستلزم تغییرات اساسی در قوانین و مقررات جاری و تلاش‌های جدی در این عرصه است. همچنین در بند ششم سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی نیز به موضوع «بسط و تأمین عدالت اجتماعی، کاهش فاصله طبقاتی با هدفمندسازی پاره‌ها، دسترسی آحاد جامعه به خدمات تأمین اجتماعی، توانمندسازی، کار آفرینی و رفع تبعیض‌های ناورا در بهره‌مندی از منابع عمومی» اشاره شده است. در حوزه توانمندسازی نیروی انسانی که در بخشی از بند ششم سیاست‌های ابلاغی تأمین اجتماعی مورد اشاره و تأکید قرار گرفته، در راستای تربیت نیروی کار متخصص و ماهر و همچنین اقدامات مرتبط با سیاست‌های کلان اشتغال و کار آفرینی، توسعه و رونق تولید و کسب و کار، نهادهایی مانند سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بر اساس وظایف تعریف شده تخصصی و قانونی می‌تواند در مسیر توانمندسازی نیروی کار، اثرگذاری قابل توجهی داشته

باشد.» به عقیده کارشناسان حوزه‌های بازار کار و جامعه شناسی به تناسب باید شرایط برای فعالیت گروه‌های مختلف در جامعه آماده شود و ما از این طریق در مسیر توانمندسازی افراد جامعه در قالب اقشار گوناگون فعال گام برداریم که این مهم در واقع از وظایف نهادهای حاکمیتی است که بستری را ایجاد کنند تا افراد زمینه‌بروز و ظهور خلاقیت‌ها را داشته و گامی برای توانمندسازی آنان برداشته شود. با نگاه به موضوعات مورد اشاره و تأکید در این بخش از سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی، بخشی از این موارد در ارتباط با توانمندسازی، کار آفرینی و رفع تبعیض‌های ناورا در بهره‌مندی از منابع عمومی در گفت‌وگو با «حمید حاج اسماعیلی» کارشناس و فعال حوزه بازار کار و تأمین اجتماعی مورد تشریح قرار گرفت.

توسعه بازار کار در قالب کار آفرینی

یک کارشناس حوزه بازار کار در گفت‌وگو با آتیه‌نوا اشاره به اینکه موضوعات مرتبط با کار آفرینی سال‌هاست در حوزه کسب و کار در کشور مطرح شده و علت این است که در بخش بازار کار ماهنوز موفق به ایجاد توسعه لازم نشده‌ایم که بتواند ظرفیت‌های اشتغال را افزایش داده و موجب حرکت کشور به سمت کارهای مولد را فراهم کند، گفت: «عمده بازار کار در کشور یا در اختیار دولت است و یا مواد خام از روش‌های مختلف استخراج می‌شود و یا اشتغال در کارهای خدماتی است که در کشور بخش عمده‌ای از ظرفیت‌های اشتغال را به خود اختصاص داده است.»

ترویج کار آفرینی از طریق آموزش عالی

حمید حاج اسماعیلی با بیان اینکه با این اوصاف کارهای بسیاری در ارتباط با فعالیت‌های کار آفرینی صورت گرفته، تصریح کرد: «ورود به حوزه‌های آموزش عالی در راستای ترویج کار آفرینی یکی از این موارد است که منجر به شکل‌گیری دانشکده کار آفرینی شده است. همچنین رشته‌های کار آفرینی در دانشگاه‌های مختلف و در عین حال واحدهای درسی در حوزه کار آفرینی نیز به برخی رشته‌های دانشگاهی افزوده شد که می‌توان از این موارد به عنوان کارهای زیربنایی نام برد.»

کاهش تصدی دولت و واگذاری اقتصاد به مردم

این فعال حوزه بازار کسب و کار همچنین اظهار داشت: «ما در این زمینه مشکلات بسیاری داریم تا بتوانیم کار آفرینی را به عنوان یک راهبرد صحیح در بازار کار نهادینه کنیم. این امر مستلزم کارهای فراوانی است که هنوز انجام نشده است. اولین مورد این است که واگذاری‌های جدی دولت در بخش تصدی‌گری را کاهش دهیم و اگر خواهان این هستیم که کار آفرینی را به طور کامل محقق کنیم باید اقتصاد را بیشتر به مردم واگذار کنیم.» به گفته وی، باید تصدی‌گری دولت در حوزه فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی بیشتر کاهش یابد تا مردم و تعاونی‌ها فعالیت گسترده‌تری در حوزه‌های فعالیت تولیدی و نقش‌پذیری در اقتصاد داشته باشند. این یکی از اقدامات جدی و اثرگذار است که متأسفانه ما هنوز برای تحقق آن کارهای جدی انجام نداده‌ایم. حاج اسماعیلی ادامه داد: «با توجه به اینکه از سال ۱۳۸۴ واگذاری‌های اصل ۴۴ به بخش خصوصی آغاز شده، اهداف آن هنوز محقق نشده؛ به این دلیل که در این سال‌ها به جای واگذاری به بخش خصوصی به نوعی واگذاری خودمانی صورت گرفته

و مردم به اندازه لازم در اقتصاد شریک نشده‌اند و واگذاری‌ها به افرادی که باید تعلق نگرفته و به صورت واقعی این افراد بخش خصوصی نیستند.» وی گفت: «بنابر این برای کمک به تحقق هدفگذاری کار آفرینی و توسعه آن ابتدا باید بازنگری جدی در اصل (۴۴) قانون اساسی صورت گیرد. این اقدام می‌تواند زمینه رشد کار آفرینی را در کشور فراهم کند.»

کار آفرینی واقدامات دولت سیزدهم

این کارشناس حوزه اقتصاد همچنین افزود: «کنکته اساسی دیگر حمایت واقعی و همه‌جانبه از کار آفرینی است که در این حوزه یکی از اقدامات شایسته دولت سیزدهم در حوزه تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار نشان داده شد. تسهیل در روند صدور مجوزها و پروانه‌های کسب و کار و الکترونیکی کردن مسیر صدور این مجوزها در واقع یک گام بلند در راستای تحقق و توسعه فعالیت‌های کار آفرینی است.» وی اضافه کرد: «این اقدام در حوزه تسهیل شرایط دریافت مجوز کسب و کار علاوه بر اثرگذاری در ترغیب کارآفرینان به فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی مانعی در مسیر بوروکراسی اداری، فعالیت‌های رانتی و خرید و فروش‌های مجوز کسب و کار و شرایط سخت و انحصاری در برخی کسب و کارها بوده است.» امادولت در راستای تغییر شرایط و زمینه‌سازی در حوزه فعالیت‌های کارآفرینانه باید اقدامات بیشتر و گسترده‌تری انجام دهد و برای ورود کارآفرینان و ترغیب آنها به حضور در بازار کار باید فعالیت‌های بیشتر و اثرگذارتری در این حوزه توسط دولت انجام شود.

تورم، مانع کار آفرینی است

حاج اسماعیلی با اشاره به اینکه تورم یکی از موانع اصلی و اساسی است که می‌تواند باعث عدم حضور کارآفرینان در بازار کسب و کار شود، گفت: «زمانی که شاهد هزینه بالا در حوزه کسب و کار باشیم، افراد برای فعالیت در حوزه‌های مختلف کاری، ریسک را نمی‌پذیرند. به این دلیل ریسک در بازار کار باید کاهش یابد تا پیش‌بینی‌ها برای ورود کارآفرینانی که ممکن است دارای سرمایه برای کار نباشند، محقق شود.» به گفته وی، برخی اوقات کارآفرینان نیازمند شتاب‌دهنده‌ها و افرادی در قالب سرمایه‌گذار برای حضور در بازار کار هستند. این افراد باید بتوانند قطعیت و پیش‌بینی لازم در حوزه ریسک را برای ورود به بازار کار در کشور داشته باشند. زمانی که تورم بالا و قیمت‌ها پرنوسان و قیمت مواد اولیه با افزایش‌های مستمر همراه است، انگیزه‌ها برای ورود کارآفرینان به بازار کار کاهش می‌یابد و سرمایه‌گذاران را برای حضور در چنین بازاری جهت حضور در کارهای تولیدی ترغیب نمی‌کند. در این شرایط حتی یک تا دو سال طول می‌کشد که سرمایه این افراد به آنها بازگردد.»

نیاز کار آفرینی، ثبات اقتصادی است

این کارشناس و فعال حوزه بازار کار و تولید همچنین گفت: «دولت باید در بازار کار ثبات ایجاد کند که شامل حوزه‌های ارزی و پولی و مالی است. در عین حال ما باید شاهد مهار تورم در کشور باشیم. زمانی که در قالب پاره و توزیع منابع و دیگر بخش‌های مرتبط با اقتصاد و تولید به صورت مداوم شاهد تغییرات جدید در بازار کار باشیم، این موضوع به هیچ عنوان به نفع کسب و کار در کشور نیست.» وی ادامه داد: «بسیاری از کسب و کارها زمانی که آغاز به کار می‌کنند به دنبال بازار ثابت برای ادامه حیات و گسترش فعالیت خود

هستند و زمانی که تولیدکننده‌ای بخشی از تولیدات رو به موضوع صادرات اختصاص داده و با تغییر شرایط، وضعیت قوانین صادرات نیز با محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها دچار تغییرات می‌شود، نمی‌تواند علامت خوبی در بازار کار برای ورود و حضور کارآفرینان باشد.» به گفته حاج اسماعیلی، کارآفرین و تولیدکننده باید یک شرایط بایثبات را در بازار کار برای خود پیش‌بینی کند. اگر نیاز به تغییر در بازار کار و شرایط آن دیده شد، با مکانیزم آرام توسط دولت اتفاق افتد. البته این مهم باید با تفاهم با تولیدکنندگان و بخش خصوصی همراه باشد.

کار آفرینی با مشوق‌های انگیزشی

این کارشناس بخش‌های مرتبط با کار در ادامه بیان کرد: «در بخش‌های مختلف برای حضور کارآفرینان باید انگیزه‌های بیشتری و مشوق‌های بیشتری تعریف کنیم. اکنون که هزینه‌های تمام شده برای کارهای تولیدی مقداری افزایش یافته، دولت باید مشوق‌های خاصی را در بخش‌های بیمه‌ای و مالیاتی را در قالب‌هایی مانند تقسیط تعهدات دولتی و یا تسهیل شرایط پرداخت تعهدات کارآفرینان و تولیدکنندگان تدوین و ارائه دهد. این موارد می‌تواند بخشی از همکاری‌های مناسب دولت در راستای بسترسازی برای توسعه کار آفرینی باشد.» وی افزود: «همچنین بانک‌ها باید پشتوانه کارآفرینان باشند. واقعیت این است که در سال‌های مختلف مباحث بسیاری در حوزه مسائل پولی و بانکی مطرح شده که این مهم توسط دولت‌ها و نظام مالی کشور محقق نشده است. اکنون نیز بانک‌ها در حوزه بنگاهداری محوریت داشته و فعالیت آنها در این بخش برجسته است. همچنین بانک‌ها می‌توانند سرمایه در گردش و تسهیلات لازم برای ادامه و توسعه فعالیت‌های تولیدی، خدماتی و اقتصادی را برای کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و کارآفرینان در کشور فراهم کنند.»

گسترش نظم اجتماعی در تعامل دولت و مردم

حاج اسماعیلی در بخش دیگری از سخنان خود در خصوص الزام توسعه و برقراری نظم اجتماعی گفت: «برای حضور دوباره مردم در صحنه‌های اقتصادی و تولیدی و برقراری و گسترش نظم اجتماعی باید از مردم کمک گرفته شود و برای تحقق این منظور راهی جز تسریع در تسهیل زمینه و بستر برای حضور موفق کارآفرینان در بخش‌های مختلف تولیدی، خدماتی و اقتصادی وجود ندارد.» وی اضافه کرد: «باید از کسانی کمک گرفته شود که می‌توانند در قالب کارآفرین اجتماعی همیای دولت و حاکمیت برای ساختار اجتماعی منسجم در ایران تلاش کنند تا در بخش‌های مختلف دیگر این اقدامات بتواند به عنوان پشتوانه مطرح شود.» توانمندسازی، کار آفرینی و رفع تبعیض‌های ناورا در بهره‌مندی از منابع عمومی که مورد تأکید در بند ششم سیاست‌های ابلاغی تأمین اجتماعی است در قالب راهکارهای مختلف در تعامل و هماهنگی نهاد دولت و دستگاه‌های مرتبط با حوزه‌های اشتغال و حمایت از اقشار جامعه و البته با حضور فعالانه بخش خصوصی در قالب سرمایه‌گذاران بخش اشتغال و تولید و همچنین فعالیت نیروی کار توانمند، متخصص و دارای مهارت ممکن می‌شود و از این مسیر است که بهره‌مندی اقشار مختلف از منابع عمومی کشور بر اساس ظرفیت‌ها امکان تحقق خواهد یافت.

احسان احمدی

روزنامه نگار

زمانی که شاهد هزینه بالا در حوزه کسب و کار باشیم، افراد برای فعالیت در حوزه‌های مختلف کاری، ریسک را نمی‌پذیرند. به این دلیل ریسک در بازار کار باید کاهش یابد تا پیش‌بینی‌ها برای ورود کارآفرینانی که ممکن است دارای سرمایه برای کار نباشند، محقق شود

تأمین اجتماعی

درمیدان مبارزه با کرونا

مدیر درمان استان گیلان، تأمین اجتماعی را به عنوان بازوی کمک‌رسان در مدیریت کرونا عنوان کرد که از همان بدو شیوع این بیماری در کشور با اختصاص مراکز درمانی بستری و سرپایی برای پذیرش بیماران کووید ۱۹ علاوه بر بیماران عادی، وارد میدان مبارزه با این بیماری شده است. دکتر حسین ابراهیمی با اعلام اینکه بیش از ۵۰ درصد جمعیت این استان زیر پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار دارند، افزود: «از بین جمعیت ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفری استان، یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر از پوشش تأمین اجتماعی بهره‌مند هستند.» وی اظهار کرد: «این مدیریت با دارا بودن یک بیمارستان ۲۰۰ تختخوابی در شهر رشت، دو پلی‌کلینیک تخصصی، شش درمانگاه تخصصی، چهار درمانگاه عمومی و یک پلی‌کلینیک دندانپزشکی، همواره در تلاش است تا پاسخگوی نیازهای درمانی بیمه‌شدگان باشد.» مدیر درمان تأمین اجتماعی گیلان گفت:

«در همه‌گیری کرونا این مدیریت از بدو شیوع بیماری یعنی اسفندماه سال ۹۸ نسبت به پذیرش بیماران سرپایی اقدام کرده و داروها و خدمات مورد نیاز آن‌ها را ارائه می‌کرد.» ابراهیمی تصریح کرد: «همچنین بیمارستان رسول اکرم (ص) از سوی ستاد بحران استان به عنوان مرکز پذیرش و بستری بیماران کرونا در کنار بیمارستان رازی رشت، انتخاب و معرفی شد و به این ترتیب، تأمین اجتماعی به عنوان بازوی کمک‌رسان در مدیریت کرونا، وارد میدان مبارزه با این بیماری شد. به‌ویژه اینکه گیلان همراه با قم جزو اولین استان‌های درگیر کرونا بودند.» وی افزود: «برای خدمت‌رسانی بهتر، بیمارستان حضرت رسول اکرم (ص) تمام امکانات و تخت‌های بستری همراه با هشت تخت (ICU) را در اختیار بیماران قرار داد. در این مدت بیش از ۴ هزار و ۲۰۰ بیمار کرونا بستری شدند که بیش از ۹۰ درصد آنها بهبودی کامل خود را به دست آوردند.» مدیر درمان تأمین اجتماعی گیلان با بیان اینکه اکنون آرامش در زمینه این بیماری حکمفرماست، اظهار کرد: «پس از انجام واکسیناسیون فراگیر، تعداد بیماران کرونا به طور چشمگیر کاهش پیدا کرده و در حال حاضر تنها چهار بیمار کرونا در بیمارستان تأمین اجتماعی بستری هستند.»

ابراهیمی با اشاره به وضعیت دسترسی به داروهای مورد نیاز بیماران کرونا، گفت: «مدیریت درمان استان با تشکیل کمیته کنترول عفونت و کمیته دارو و تجهیزات و نیز با تمهیدات مناسب و پیش‌بینی‌های مؤثر، اقدام مورد نیاز بیماران را تأمین کرد و با وجود مراجعه بسیار زیاد بیماران به مراکز درمانی تأمین اجتماعی، الحمدلله با کمترین مشکل بیماران خدمت‌رسانی شد.» وی با اعلام اینکه در سال ۱۴۰۰ حدود ۱۳ هزار بیمار بستری از خدمات درمانی تأمین اجتماعی بهره‌مند شدند، تصریح کرد: «سال گذشته بیش از یک میلیون و ۵۲۲ هزار بیمار توسط پزشکان در ۱۴ مرکز درمانی استان به صورت سرپایی ویزیت شدند.» مدیر درمان تأمین اجتماعی گیلان، افزود: «با توجه به اینکه گیلان به عنوان سالمندترین استان کشور شناخته شده و تعداد قابل توجهی از بیمه‌شدگان استان را سالمندان تشکیل می‌دهند، توسعه مراکز درمانی به‌ویژه در شهرهای فاقد مرکز ملکی مهمترین خواسته بیمه‌شدگان را تشکیل می‌دهد.»